

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU

UJAWNIEŃIA/PODEJRZENIA CYBERPRZEMOCY

Zapewnienie uczniom bezpieczeństwa w naszej szkole jest jednym z najważniejszych zadań jako placówki oświatowej. Ujawnienie zjawiska cyberprzemocy wymaga podjęcia w szkole konkretnych działań interwencyjnych.

Procedury reagowania na cyberprzemoc w szkole muszą dotyczyć zachowań i działań wobec:

- ofiary,
- sprawcy
- świadka

Szkoła prowadzi działania profilaktyczne uświadamiające całej społeczności szkolnej (uczniom, rodzicom, nauczycielom i innym pracownikom szkoły) zasady korzystania i zagrożenia płynące z użytkowania różnych technologii komunikacyjnych.

W szkole podejmuje się interwencję w każdym przypadku ujawnienia lub podejrzenia wystąpienia cyberprzemocy.

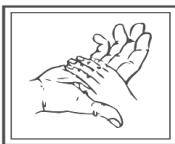
Niniejsze procedury zawierają zasady postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w sytuacji podejrzenia lub ujawnienia cyberprzemocy.

Opis procedury reagowania w Szkole Podstawowej Specjalnej nr 19 w Kaliszu na ujawnienie przypadku cyberprzemocy:

I. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy.

Informacja o tym, że w szkole miała miejsce cyberprzemoc może pochodzić z różnych źródeł. Osobą zgłaszającą fakt prześladowania może być poszkodowany uczeń, jego rodzice, inni uczniowie- świadkowie zdarzenia, nauczyciele. Niezależnie od tego, kto zgłasza przypadek cyberprzemocy, procedura interwencyjna powinna obejmować:

1. Udzielenie wsparcia ofierze przemocy;
2. Zabezpieczenie dowodów i ustalenie okoliczności zdarzeni;
3. Wyciągnięcie konsekwencji wobec sprawcy.

II. Ustalenie okoliczności zdarzenia.

Wszystkie przypadki przemocy, a więc także przemocy z wykorzystaniem mediów elektronicznych powinny zostać właściwie zbadane, zarejestrowane i udokumentowane.

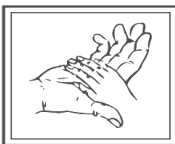
1. Jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel niebędący wychowawcą, powinien przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego/psychologa i dyrektora.
2. Pedagog szkolny/psycholog i dyrektor wspólnie z wychowawcą powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie.
3. Do zadań szkoły należy także ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.
4. Nauczyciel informatyki bierze udział w procedurze interwencyjnej, o ile to możliwe, zabezpiecza dowody i ustala tożsamość sprawcy cyberprzemocy.

III. Zabezpieczenie dowodów:

1. Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego, itp.) lub adres strony WWW, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.
2. Zabezpieczenie dowodów nie tylko ułatwi dalsze postępowanie dostawcy usługi (odnalezienie sprawcy, usunięcie szkodliwych treści z serwisu), ale również stanowi materiał, z którym powinny się zapoznać wszystkie zaangażowane w sprawę osoby: dyrektor i pedagog szkolny, rodzice, a wreszcie policja, jeśli doszło do złamania prawa.
3. Na etapie zabezpieczenia dowodów cyberprzemocy i identyfikacji sprawcy warto korzystać z pomocy nauczyciela informatyki.

IV. Jak można zarejestrować dowody cyberprzemocy?

1. Telefon komórkowy - pod żadnym pozorem nie wolno kasować wiadomości, trzeba zapisywać zarówno te tekstowe, głosowe, filmy, jak też zdjęcia;
2. Komunikatory- niektóre serwisy umożliwiają zapisywanie rozmów. Rozmowę można również skopiować i wkleić do dokumentu Word, lub innego edytora tekstu, zapisać i wydrukować;

3. Strony serwisów społecznościowych, WWW -można zapisać widok strony przez naciśnięcie klawisza Print Screen, a następnie wykonać operację Wklej w dokumencie Word lub Paint;
4. E-mail -wydrukuj wiadomość i prześlij ją do nauczyciela lub pedagoga/psychologa. Należy pamiętać o zachowaniu całości wiadomości.

V. Identyfikacja sprawcy:

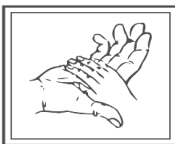
1. Szkoła podejmuje działania mające na celu identyfikację sprawcy cyberprzemocy;
2. Świadczenie-inni uczniowie odwiedzający obraźliwe” strony mogą posiadać informacje na temat ich autora, mogą też zidentyfikować numer telefonu komórkowego sprawcy, pod warunkiem, że nie jest on zastrzeżony;
3. W sytuacji kiedy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z Sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów. Do podjęcia takiego działania zobowiązuje administratora serwisu *art. 14 Ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną*;
4. W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić należy bezwzględnie skontaktować się z policją.

VI. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy:

1. W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog/psycholog szkolny powinien podjąć następujące działania:

Rozmowa z uczniem –(sprawcą przemocy) o jego zachowaniu:

- celem której jest ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej,
- omówienie z uczniem skutków jego postępowania i poinformowanie o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane- sprawca powinien otrzymać jasny komunikat, że szkoła nie daje przyzwolenia na żadne formy przemocy,
- zobowiązać sprawcę do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów,
- ustalić ze sprawcą sposób zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy.

2. Jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy. *Nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.*

Powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowań dziecka:

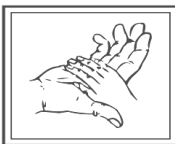
- Rodzice sprawcy powinni zostać poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznani z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka,
- We współpracy z rodzicami należy opracować projekt kontraktu dla dziecka, Określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawiciela szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania przyjętych wymagań i terminy realizacji zadań zawartych w umowie.

Objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną:

- Praca ze sprawcą powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, w zmianie postawy i postępowania ucznia, w tym sposobu korzystania z nowych technologii;
- W uzasadnionym przypadku można w toku interwencji zaproponować uczniowi (w porozumieniu i za zgodą rodziców) skierowanie do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.

VII. Zastosowanie środków dyscyplinarnych wobec sprawcy cyberprzemocy:

1. Wobec sprawcy cyberprzemocy szkoła stosuje kary zawarte w statucie szkoły, takie same, jak w przypadku każdego rodzaju przemocy;
2. Dodatkowo uczeń-sprawca może mieć czasowy zakaz korzystania ze szkolnej pracowni komputerowej w czasie wolnym;
3. Podejmując decyzję o rodzaju kary należy wziąć pod uwagę:
 - rozmiar i rangę szkody — czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom (określa to rozmiar upokorzenia jakiego doznaje ofiara), czy trudno jest wycofać materiał z Sieci, itp.;
 - czas trwania prześladowania — czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent;

- świadomość popełnianego czynu —czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że wyrządza krzywdę koledze oraz jak wiele wysiłku włożył w ukrycie swojej tożsamości, itp.;
- motywację sprawcy —należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednio doświadczone prześladowanie;
- rodzaj rozpowszechnianego materiału.

VIII. Działania wobec ofiary cyberprzemocy:

Wsparcie psychiczne

1. Ofiara cyberprzemocy otrzymuje w szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczną udzielaną przez pedagoga lub psychologa szkolnego.
2. Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy:
 - Należy zapewnić ucznia, że dobrze zrobił, mówiąc o tym, co się stało;
 - Mówimy, że widzimy i rozumiemy, że jest mu trudno ujawnić to, co go spotkało;
 - Informujemy go, że nikt nie ma prawa tak się zachowywać wobec niego;
 - Zapewniamy go, że szkoła nie toleruje żadnej formy przemocy i że postara się mu pomóc, uruchamiając odpowiednie procedury interwencyjne;
 - Jesteśmy uważni na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka – zażenowanie, skrępowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.

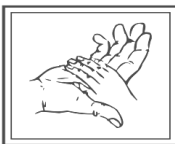
Porada

W strategii działań pomocowych uczeń-ofiara powinien otrzymać nie tylko wsparcie psychiczne ale i poradę, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania:

1. należy poradzić uczniowi aby: nie utrzymywał kontaktów ze sprawcą, nie kasował dowodów tj. e-maili, SMSów, MMS-ów, zdjęć, filmów. Warto również pomyśleć o zmianie danych kontaktowych np. na komunikatorze, zmianie adresu e-mail, a nawet w szczególnie trudnych sytuacjach numeru telefonu (oczywiście robią to rodzice).

Monitoring

1. Po zakończeniu interwencji wychowawca wraz z osobą udzielającą pomocy monitorują sytuację ucznia sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocy bądź odwetowe ze strony sprawcy.
2. Rodzice dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy zostają poinformowani o problemie,

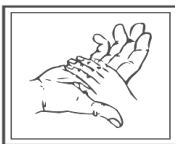
podjętych działaniach szkoły i, w miarę potrzeb, otrzymują wsparcie i pomoc specjalistów. Wsparcie psychiczne Podobnie jak w przypadku innych form przemocy, ofiara cyberprzemocy potrzebuje pomocy i emocjonalnego wsparcia ze strony dorosłych. Musi także wiedzieć, że szkoła podejmie odpowiednie kroki w celu rozwiązania problemu.

IX. Ochrona świadków zgłaszających zdarzenie:

1. Opieką psychologiczno-pedagogiczną szkoła obejmuje świadków zdarzenia uczestniczących w ustalaniu przebiegu zajścia.
2. Osoba, której uczeń zaufał informując o cyberprzemocy ma obowiązek postępować tak, by swoim zachowaniem i działaniem nie narazić świadka zgłaszającego problem.
3. Niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka ze sprawcą, jako metoda wyjaśniania sprawy.
4. Świadców powinni być objęci profesjonalną ochroną, a wszystkie działania powinny być tak prowadzone, aby zapewniały bezpieczeństwo nie tylko ofierze, ale i świadkom cyberprzemocy.
5. Ważne jest, by w wyniku interwencji nie narażać świadka na groźby i zdarzenia ze strony sprawcy. Całe postępowanie powinno być prowadzone w sposób bardzo dyskretny i poufny. Jeżeli tak nie będzie, to dziecko może bać się, że wobec niego też może wystąpić takie zdarzenie i zostanie nazwany „donosicielem”. Dlatego podczas takiej rozmowy pedagog/psycholog powinien wzbudzić swoim zachowaniem zaufanie oraz poczucie bezpieczeństwa, wykazać zrozumienie i empatię. Należy powiedzieć uczniowi, że postąpił właściwie, że wymagało to od niego odwagi. Należy zapewnić go o dyskrecji i nie ujawniać jego danych osobowych (chyba, że jest to na prośbę policji).

X. Sporządzenie dokumentacji z zajścia:

1. Pedagog/psycholog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń.
2. Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy) powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.

3. Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej (wydruki, opis, itp.).

XI. Współpraca szkoły z policją i sądem rodzinnym

1. Jeśli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania dyrektor szkoły powinien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie jeśli do szkoły napływają informacje o innych przejawach demoralizacji dziecka.
2. W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje regulaminowe wobec ucznia, spotkania z pedagogiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów, dyrektor powinien zwrócić się do sądu rodzinnego z zawiadomieniem o podjęcie odpowiednich środków wynikających z ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich. *W 2004 r. Rada Ministrów przyjęła Krajowy Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i młodzieży, który zawiera między innymi moduł Procedury postępowania nauczycieli i metody współpracy szkół z policją...*
3. W przypadku szczególnie drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa, dyrektor szkoły zobowiązany jest zgłosić te fakty policji i do sądu rodzinnego.

XII. Postanowienia końcowe:

Niniejsze procedury mogą być zmienione przez Radę Pedagogiczną i Radę Rodziców.